

101

gorgs de CATALUNYA

CECÍLIA LORENZO GIBERT

SERGI BOIXADER

101 gorgs de Catalunya

Primera edició: juny del 2023

© Cecília Lorenzo Gibert, dels textos

© Editorial Efadós, d'aquesta edició
Carrer d'Edison, 3 · Nau A
Polígon industrial Les Torreneres
08754 El Papiol (Baix Llobregat)
Telèfon 93 673 12 12
efados@efados.cat
www.efados.cat

© Editorial Efadós, de la col·lecció
KM 0® PRODUCTE LOCAL
Coordinació editorial:
Núria Martín Molina

Amb el suport:

Assessorament lingüístic:
M. Neus Doncel Saumell

Fotografia de la coberta:
Joan Capdevila

ISBN 978-84-19736-07-9
DL B-9348-2023
Imprès a Catalunya

Tota forma de reproducció, distribució,
comunicació pública o transformació
d'aquesta obra només pot ser realitza-
da amb l'autorització dels seus titulars,
salvant l'excepció prevista per la llei. Si
necessiteu fotocopiar o escanejar algun
fragment d'aquesta obra, dirigiu-vos a
CEDRO (Centre Espanyol de Drets Repro-
gràfics) - www.cedro.org

 @catalunyadesapareguda @efados

 @catalunyades @efados

 @catalunyadesapareguda @Editorial Efadós

Índex

Introducció	8
Manifest	9
L'Alt Empordà	10
1. Boadella i les Escaules · El salt de la Caula i els gorgs de les Escaules	12
2. Albanyà · Gorg de la Muga	15
3. Maçanet de Cabrenys · Gorg de les Dones	17
4. Cantallops · Riera d'Anyet	19
5. La Jonquera · Salt del Fitó	21
L'Anoia, l'Alt Penedès, el Bages i el Solsonès	22
6. Sant Martí de Tous · L'engorjat de la Fou	25
7. Orpí · Gorgs de Santa Càndia	27
8. Cabrera d'Anoia · Salt dels Capellans	29
9. Torrelles de Foix · Les Dous	31
10. Sant Fruitós de Bages · Tres salts del Llobregat	33
11. Mura · Gorg del Pare	35
12. Lladurs · Pont del Clop	37
13. Navès · El riu Aigua d'Ora	39
L'Alt Camp, el Baix Camp, la Conca de Barberà i el Priorat	42
14. Alcover · Niu de l'Àliga	45
15. Mont-ral · Fonts del Glorieta	47
16. Mont-ral · Toll de l'Olla	49
17. Prades · Gorg de la Febró	51
18. Capafonts · Gorg i salt de les Tosques	52
19. Capafonts · Font de la Llúdriga	54
20. Montblanc · Toll de l'Escletxa	59
21. Siurana · Toll de la Palla	60
22. Ulldemolins · Toll de l'Ou	61
23. Ulldemolins · Cadolles Fondes	65
L'Alt Urgell i la Baixa Cerdanya	66
24. Coll de Nargó · Basses del Codó	69
25. Organyà · Basses de Fontanet	71
26. Das · Palanca del Segre	72
27. Lles de Cerdanya · Gorg Molí del Salt	75
El Berguedà	78
28. Berga · Riera de Pedret	81
29. Saldes · Pont Quebradís	83

30. Santa Maria de Merlès · Gola de les Heures.....	84
31. Santa Maria de Merlès · Gorg Blau	85
32. Borredà · Saltant i gorg del Salt	90
33. Bagà · Font de l'Adou	91
34. Bagà · Els Empedrats i el Bullidor de la Llet	95
35. Bagà · Salt de Murcurols.....	98
36. Castellar de n'Hug · Fonts del Llobregat	101
37. La Pobla de Lillet · Salt del Bisbe.....	105

La Garrotxa 106

38. Sant Aniol d'Aguja. Montagut i Oix · Gorg Blau.....	109
39. Sant Aniol d'Aguja. Montagut i Oix · Salt del Brull	111
40. Les Planes d'Hostoles · Gorg de Santa Margarida	113
41. Riudaura · Banyes de Riudaura.....	114
42. Sant Joan les Fonts · Gorg del Molí Fondo	115
43. Les Planes d'Hostoles · Gorg del Molí dels Murrís.....	119
44. Santa Pau · Gorg de Can Batlle	121
45. La Vall d'en Bas · Gorg de l'Olla	123
46. La Vall d'en Bas · Salt del Roure	126
47. Montagut i Oix · Gorg d'en Batlle.....	127
48. Tortellà · Pont de Llierca.....	129

El Gironès i la Selva 130

49. Canet d'Adri · Gorg Font de la Torre	133
50. Sant Martí de Llémena · Gorg del Diable.....	135
51. Sarrià de Dalt · Salt del Timbarro	137
52. Santa Coloma de Farners · Gorg del sot de Penjacans	139
53. Arbúcies · Gorg de la Dona d'Aigua.....	141
54. Riells i Viabrea · Clot de l'Infern.....	144
55. Riells i Viabrea · Gorg Negre	145

El Pallars Jussà, el Pallars Sobirà i la Vall d'Aran 146

56. Gavet de la Conca · Barranc de Merea	149
57. Abella de la Conca · Lo Foradot de l'Abella.....	150
58. Abella de la Conca · Gorg del pont de Bóixols.....	153
59. La Pobla de Segur · Zones de bany a la Pobla de Segur	155
60. Tavascan · La Noguera de Lladorre.....	156
61. La Guingueta d'Àneu · Salt de la Gola	159
62. Es Bòrdes · Saut deth Pish	161

El Montsià i la Terra Alta 162

63. La Sénia · Toll de Martinet	164
64. La Sénia · Toll dels Arenals.....	165
65. Gandesa · La Fontcalda.....	167
66. Horta de Sant Joan · Olles del Baubo	171
67. Horta de Sant Joan · Gorg del Ventador	173
68. Els Ports · Estrets d'Arnes.....	177

69. Els Ports · Toll Blau.....	181
70. Arnes · Toll del Vidre	183
71. Batea · Toll dels Cosins.....	184

Osona 186

72. Santa Maria de Besora · Salt del Mir	189
73. Santa Cecília de Voltregà · Gorg Negre	191
74. Sant Martí Sescorts · Salt d'en Nara.....	193
75. Rupit · Salt de Sallent	195
76. Vidrà · Salt del Molí.....	197
77. L'Esquirol · Salt del Cabrit.....	199
78. L'Esquirol · Gorg del Tornall o dels Dimonis.....	200
79. Cantonigròs · La Foradada	201

El Ripollès 204

80. Gombrèn · Gorg dels Banyuts	206
81. Vallfogona del Ripollès · Torrent de la Masica	209
82. Beget · Basses d'en Correveu	210
83. Sant Joan de les Abadesses · Gorg de la Malatosca	211
84. Les Llosses · Banyes del Mas	214
85. Queralbs · Salt de la Cua de Cavall.....	215
86. Queralbs · Salt del Grill i gorg del Freser	219
87. Campdevàrol · Gorg de la Cabana.....	221
88. Campdevàrol · Gorg de la Tosca	223
89. Campdevàrol · Gorg de l'Olla	224
90. Campdevàrol · Gorg de la Bauma	227
91. Campdevàrol · Gorg del Forat	229
92. Campdevàrol · Gorg del Petit Colomer	231
93. Campdevàrol · Gorg del Colomer	233
94. Setcases · Salt del Cossi d'en Batlló	235

El Vallès Oriental i el Maresme 236

95. Santa Fe · Salt de Marianegra	239
96. Figaró-Montmany · Salt del Prat.....	243
97. Aiguafreda · Gorg de la Sort	245
98. Gualba · Gorg Negre.....	249
99. Riells del Fai · Gorgs del riu Tenes	251
100. Bigues i Riells del Fai · Gorg de les Donzelles.....	252
101. Sant Iscle de Vallalta · Les Dones d'Aigua	253

Introducció

Un gorg és una bassa fonda que es forma en corrents d'aigua quan aquesta s'en-tolla o alenteix el curs. Es crea gràcies a la força d'erosió de l'aigua, que impacta sobre les roques o la terra a la base de la caiguda.

Rep diversos noms, entre ells «gorg», «toll», «tolla», «clot», «bassa», «olla», «goleró», «cadolla», «gorja» o «gorga», i pot ser més o menys gran o de més o menys fondària.

Aquestes piscines naturals són un espectacle natural que ens fascina. I és que gairebé sempre esdevenen petits oasis envoltats de roques amb formes capritxoses, de vegades acompanyats d'un salt d'aigua. Són indrets on la bellesa de l'aigua, a voltes cristal·lina i transparent, espill dels arbres o les muntanyes de l'entorn, es combina amb el so característic del corrent del riu o de la caiguda lliure de l'aigua.

Els gorgs se situen en racons idíl·lics, recollits, i habitualment, per arribar-hi, cal travessar boscos, prats i muntanyes. Tanmateix,

tot i aquests elements comuns, no n'hi cap d'igual: cadascun té les seves peculiaritats. Alguns són grans i espectaculars; altres, petits i curiosos; uns quants apareixen en l'imaginari col·lectiu com a escenari de llegendes i històries fantàstiques, i la gran majoria, es transformen en espais de bany molt freqüentats, especialment durant la temporada d'estiu.

En aquest llibre hem fet un recull generós (tot i que no complet) d'aquests magnífics racons aquàtics que s'amaguen per tota la geografia catalana, des de les valls del Pirineu fins als boscos del Montseny, de les muntanyes de l'Albera a Prades o els Ports de Beseit. Són tresors paisatgístics als quals tota persona té accés; en la majoria dels casos, el fet de visitar-los i banyar-s'hi és una activitat gratuïta (en comptades ocasions cal pagar una taxa per controlar-ne les aglomeracions), i acostumen a ser espais fràgils i rics en biodiversitat. Per totes aquestes raons, i perquè molta més gent en un futur en pugui gaudir, és vital apropar-s'hi amb el màxim respecte i estima.

Manifest

1. Els gorgs són l'hàbitat d'animals i plantes. Recordem que som a casa seva. Visitem els espais naturals amb respecte i sense deixar-hi la nostra petjada.
2. Visitem els gorgs durant un temps limitat i sense fer gaire soroll per no molestar la fauna que hi viu.
3. Aparquem el nostre vehicle en zones habilitades.
4. Les aglomeracions poden afectar l'equilibri del riu i del seu entorn. Visitem els gorgs amb moderació i evitant els moments de màxima afluència.
5. Evitem fer malbé el terreny o obrir nous camins.
6. No hi deixem restes de menjar ni brossa de cap mena. I si hi trobem deixalles, recollim-les.
7. Portem els animals de companyia sempre lligats per evitar conflictes amb els animals que viuen a la vora dels gorgs.
8. No cal que portem taules, cadires, altaveus per escoltar música, neveres o flotadors. Intentem ocupar poc espai i fer poc soroll per no alterar l'ecosistema.
9. No arrenquem flors ni ens emportem animals a casa. Pot semblar un acte inofensiu, però imaginem-nos si la mateixa acció la fan centenars o milers de persones.
10. Descubrim, cuidem i estimem la natura, i gaudim-ne. No en som els amos, sinó els guardians.

L'Alt Empordà

1. Boadella i les Escaules · El salt de la Caula i els gorgs de les Escaules
2. Albanyà · Gorg de la Muga
3. Maçanet de Cabrenys · Gorg de les Dones
4. Cantallops · Riera d'Anyet
5. La Jonquera · Salt del Fitó

Boadella i les Escaules (l'Alt Empordà)

El salt de la Caula i els gorgs de les Escaules

El salt de la Caula està situat a uns 350 metres a ponent del poble de les Escaules, al municipi de Boadella i les Escaules. Es tracta d'una cascada d'uns trenta metres de caiguda que forma part del torrent de la Caula. Les seves aigües, després de salvar el desnivell dels cingles de travertí, es troben, uns metres més endavant, amb el riu la Muga. El lloc és aprofitat des dels anys vint del segle passat per un popular restaurant que té una terrassa que dona davant mateix del salt. Cent anys d'història que donen per a molts records, com la visita del pintor Marcel Duchamp. A prop del salt d'aigua hi trobem les fonts de les Fontetes i de la Caula, a més de coves i avencs. Als peus del salt, la força de l'aigua ha anat configurant un gorg de dimensions considerables on durant anys era possible el bany quan feia bon temps. L'any 2010, a causa d'un període de pluges molt intens, les roques que cobrien el salt es van desprendre. L'esllavissada va modificar l'aparència del salt i del gorg, que va quedar reduït. A les Escaules també hi trobem els gorgs de les Escaules, formats per les aigües dels torrents de la Caula i de Fontanilles. Estan situats uns 200 metres més amunt del salt de la Caula.

Biodiversitat

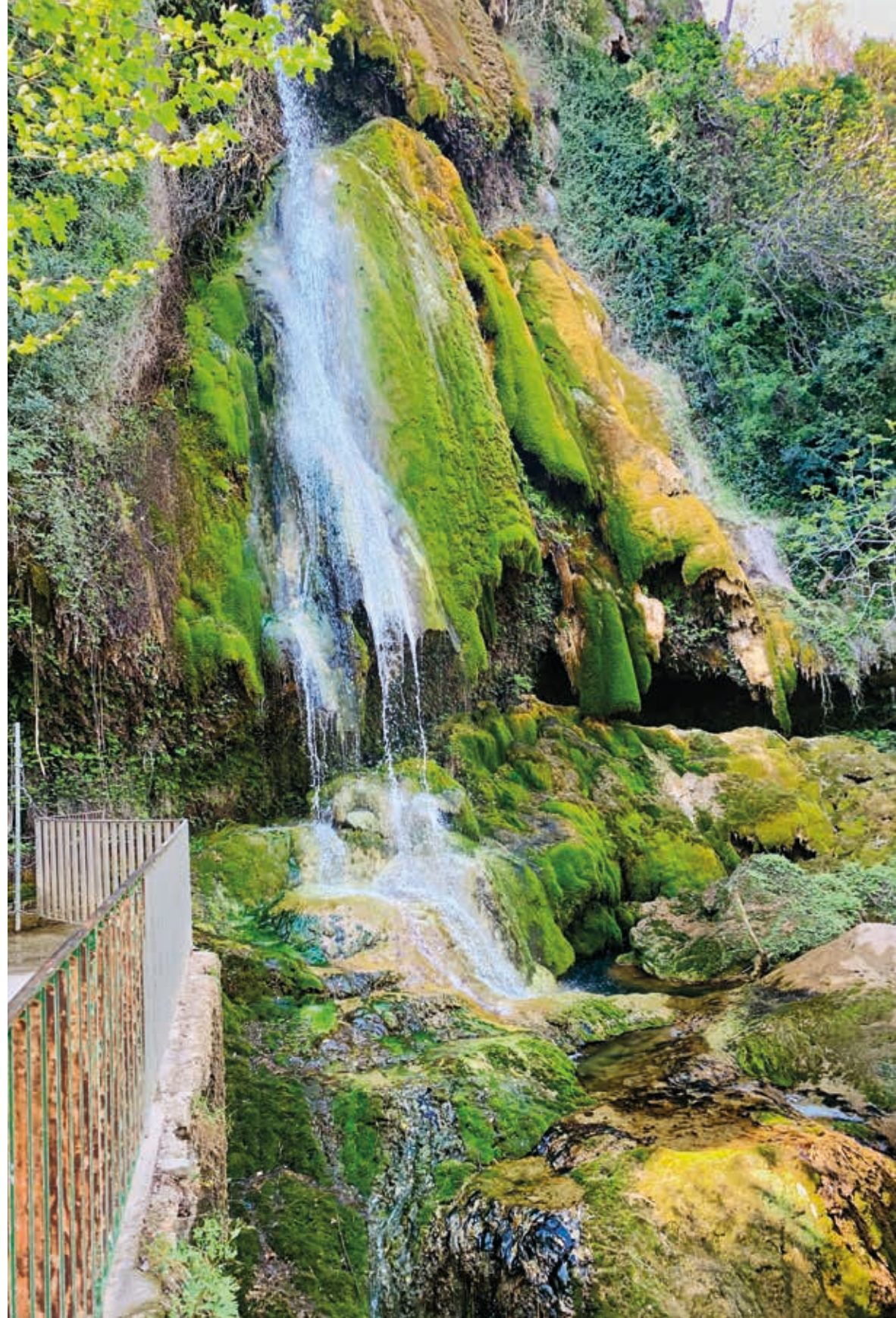
El municipi de Boadella i les Escaules forma part del Consorci Salines Bassegoda, amb diversos espais naturals protegits. La zona del salt de la Caula i els gorgs de les Escaules, molt propera al riu la Muga, està flanquejada per nombrosos arbres de ribera, com ara verns, pollancre i plàtans.

Què fem després?

L'embassament de Darnius-Boadella és l'element fluvial més destacat de la zona. Se situa a la conca alta del riu la Muga i s'estén als municipis de Darnius, Boadella, Sant Llorenç de la Muga i Terrades. És un lloc força concorregut, sobretot quan fa bon temps, ja que les seves aigües permeten el bany, la pesca i la navegació en caiac. Per gaudir d'una panoràmica de l'embassament i de tota la plana de l'Empordà, val la pena arribar-se al mirador del Serrat del Sentinella, als afores del nucli de Darnius.

Tingueu en compte que...

Segons en quina època es visiti i si ha plogut o no en els mesos anteriors, el salt i els gorgs tindran més o menys aigua. Convé esbrinar si el restaurant és obert o tancat i si els accessos a l'aparcament estan tallats. A les Escaules també és recomanable visitar el castell i l'església de Sant Martí, dels segles XII-XIII.

Albanyà (l'Alt Empordà)

Gorg de la Muga

El riu la Muga al seu pas per Albanyà forma un conjunt de gorgs i petits salts d'aigua cristal·lina que s'han convertit en un dels indrets més concorreguts i fotografiats de la zona, especialment a ple estiu, quan fa molta calor i les seves aigües esdevenen veritables piscines d'aigua dolça i fresca on tothom vol capbussar-se i nedar. Fora de la temporada de vacances, la zona és un refugi tranquil i paradisiac freqüentat per excursionistes, ja que el seu entorn boscos és ple de rutes per fer a peu, zones de pícnic i càmpings. Precisament el camí que hi porta surt des de la vora d'un càmping situat a tocar del poble d'Albanyà, a la carretera que porta a Bassegoda. Pel camí, que alterna pistes de sorra i corriols que travessen zones boscoses, es poden trobar diferents gorgs: el del riu la Muga, el d'Albanyà i les gorgues de la Muga. Si es camina per la roca, és fàcil trobar un lloc on instal·lar-se i banyar-se si el temps ho permet. Un cop passats els gorgs, s'arriba al pont d'en Bertran, una obra de pedra que sembla d'època medieval, amb tres ulls amb arcades de mig punt. Tanmateix, segons la inscripció que hi ha en una pedra situada a l'inici de l'estructura, fou construït per Ysidoro Bertran el 1891.

Biodiversitat

Les ribes del riu la Muga presenten vegetació de ribera, com araverns i pollancre. A l'aigua hi poden haver peixos com barbs i truites, salamandres, gripaus, granotes o crancs de riu autòctons, encara que darrerament aquests han estat substituïts pel cranc de riu americà, que és una espècie invasora.

Què fem després?

A pocs quilòmetres d'Albanyà, on es pot visitar l'església romànica de Sant Pere o arribar-se fins al santuari romànic de la Mare de Déu del Mont, es troba el poble de Sant Llorenç de la Muga, un nucli pintoresc i molt ben conservat, amb un recinte emmurallat dels segles XIV i XV. Els seus carrers empedrats i un bonic passeig a la vora del riu conviden a descobrir els seus racons. Hi destaquen les torres de vigilància d'accés a la vila i l'església romànica de Sant Llorenç.

Tingueu en compte que...

En plena temporada estiuenca, sobretot si és cap de setmana, a la carretera poden acumular-se els cotxes. Convé anar-hi aviat o deixar el vehicle al poble i arribar-hi a peu. Algunes roques del camí, especialment les més properes al riu, acostumen a relliscar molt.